

Avloppsslam hotar åkermarken

– Det är hög tid att stoppa slamspridningen på åkermarken. Det är ett hot mot miljön, lantbruket och livsmedel. Det skriver professor Göran Petersson vid Chalmers i ett öppet brev till miljöministern, folkhälsoministern och jordbruksverket och får stöd av det nybildade nätverket Ren Åker Ren Mat.

Sveriges ledande position när det gäller att hålla odlingsmarken och livsmedlen borta från miljögifter hotas nu av slamspridningen.

Bakgrunden är att LRF (Sveriges lantbrukares riksförbund) släppt på sitt hårdnackade motstånd mot slamspridning, efter det att VA-verken certifierat sig med det så kallade Revaq-systemet.

– Certifieringen är bedräglig eftersom den invaggar både jordbrukare och livsmedelskonsumenter i en falsk trygghet att slammet är rent och ofarligt, säger Lena Jarlov, styrelseledamot i Naturskyddsföreningen i Tanum och talesperson för Ren Åker Ren Mat.

Njurskador

Göran Petersson, professor i kemisk miljövetenskap vid Chalmers visar i en bakgrundsrapport att det finns stora faror med spridning av avloppsslam på åkermark.

– Slammet är en fångstfälla för kemikaliesamhällets ämnen och även nya ämnen som bildas när de reagerar med andra ämnen, enligt Göran Petersson.

Kadmium är ett ämne som är speciellt allvarligt. Det bryts inte ner, utan lagras in i jordarna efter slamtillförsel.

– Redan idag är halten av kadmium så hög i åkerjord och gröda att kvinnor i fertil ålder riskerar njurskador, skriver Göran Petersson. Ny forskning visar också att kadmium kan orsaka livmoder- och prostatacancer.

Gigantiskt miljöhot

Läkemedelsrester och hormoner i slammet hotar fertiliteten hos människor och djur.

Ett annat hot är att slamgödslade marker minskar i värde och är olämpliga för ekologisk odling i framtiden.

Det finns en politisk enighet om att inpassa samhällets näringsomsättning i det naturliga kretsloppet för att nå en långsiktigt hållbar utveckling. Bland annat vill man återföra fosfor som förs bort vid skördarna.

Men den politiska välviljan är på väg att bli ett gigantiskt miljöhot.

I riksdagens miljömål ingår att 60 procent av den fosfor som förs bort från åkrarna ska återföras. Detta ska vara genomfört 2015.

En del av denna fosfor finns inbakad i reningsverkens avloppsslam.

Bönderna köar

Svenskt Vatten, som är reningsverkens branschorganisation, har tryckt på för att få bönderna att släppa på motståndet mot slamspridning. Med sitt certifieringssystem tycks de ha lyckats. I bakgrunden finns också stigande kostnader för konstgödning.

– Lantbrukare står nu i kö för att få del av det kostnadsfria gödningsmedlet, som de tror är riskfritt bara för att det är certifierat, säger Lena Jarlov.

Men slammet från de certifierade VA-verken innehåller fortfarande höga halter av giftiga tungmetaller, medicinrester, flamskyddsmedel och andra kända och okända skadliga ämnen.

Ny teknik

Avsikten med det öppna brevet till miljöministern, folkhälsoministern och jordbruksministern är att få politikerna att uppmärksamma problemet och stoppa slamspridningen, tills ny teknik utvecklas för att skilja slammet från giftet.

– Det finns metoder under utveckling där man bränner slammet och skiljer ut tungmetaller och gifter ur askan som sedan kan spridas på åkrar och skogsmark, säger Lena Jarlov.